

4-6 YAŞ ÇOCUKLARIN ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ İLE ANNE TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THE ASSOCIATION BETWEEN SELF-REGULATION SKILLS OF CHILDREN AGED 4-6 AND THEIR MATERNAL ATTITUDES

Kübra MADEN¹

Sıla UZKUL²

Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK³

Başvuru Tarihi: 16.11.2021 Yayına Kabul Tarihi:02.08.2022 DOI: 10.21764/mauefd.1024579

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı demografik özelliklerin (çocuk yaşı, cinsiyet, kardeş sayısı, anne eğitim durumu) çocukların öz düzenleme becerileri ve anne tutumları üzerine etkisini ve anne tutumu ile öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımında, betimsel nitelikli ilişkisel tarama modelindedir. Çalışma grubunu 279 anne oluşturmaktadır. Veriler internet ortamında, 'Dört-Altı Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği' ve "Hamel Anne Tutum Testi" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi yapılırken T testi, anova ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre, kardeş sayısı, anne eğitim seviyesi, anne tutumları ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Anne tutumunu etkileyen faktörlere bakıldığında; çocuk cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı ve anne eğitim seviyesinin anlamlı değişikliğe sebep olduğu bulunmuştur. Çocuğun cinsiyeti, yaşı ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Sözcükler: *Öz Düzenleme, anne tutumu, okul öncesi dönem, çocuk, 4-6 yaş*

Abstract: The objective of this study is to analyze the effects of demographic variables (child age, gender, number of siblings, mother education level) on children's self-regulation skills and maternal attitudes, the relationship between maternal attitude and self-regulation skills. The research was designed in the quantitative research approach, the descriptive relational survey model. The study group consists of 279 mothers. The data were collected on the internet using a questionnaire program using the 'Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Years-Old Children' and the 'Hamel Mother Attitude Scale'. For analyzing the data, t-test, anova, and correlation analysis were used. According to the findings, there was a significant relationship between the number of siblings, maternal education level, maternal attitudes and self-regulation skills. Considering the factors affecting maternal attitude, it was found that child gender, age, number of siblings and mother's education level affected maternal attitude. No significant relationship was found between the child's gender, age, and self-regulation skills.

Keywords: *Self Regulation, maternal attitude, preschool period, child, 4-6 ages*

¹ Bağımsız Araştırmacı, kubramadenn15@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9607-1898

²Araştırma Görevlisi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü, Gazi Üniversitesi, silauzkul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9041-4412

³Prof. Dr., Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, Gazi Üniversitesi, ogretir@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6380-4757

Giriş

İnsanlığın gelişimsel sürecine baktığımızda grup ilişkileri kurabilen, bu ilişkilerin doğasını, yapısını anlayabilen ve sosyal çevrelere uyum sağlayabilen atalarımızı görürüz. Ancak iyi bir grup üyesi olmak her zaman kolay değildir. Birey için neyin zevkli olduğu ile grup için neyin en iyi olduğu arasında doğal bir çatışma vardır. İnsan, istenmeyen dürtü, duygu ve davranışı kontrol ederek bu çatışmalar arasındaki dengeyi kurmayı başaran sosyal bir varlık olabilmıştır. Bu sosyal başarının altında yatan en önemli unsurlardan biri ise öz düzenleme becerileridir. Bu beceriler birçok şekilde tanımlanmıştır. Sosyal-bilişsel kuramcılara göre çocuklar, öğretmenlere, ebeveynlere güvenmek yerine kendi öğrenmelerine aktif olarak katıldıkları zaman kendi kendilerini düzenlerler (Zimmerman, 1989). Bir diğer deyişle çocuklar kendi isteklerine, hedeflerine ulaşmak için planlı bir şekilde duygu ve davranışlarını belirlerler (Zimmerman, 2000). En temel ifadeyle öz düzenleme, kişinin içinden gelen kasıtlı veya amaçlı eylemleri ifade eder (Bandura, 1989). Sosyokültürel kuramcılardan Vygotsky'nin bakış açısına göre bireyin gelişiminde birey kadar onu çevreleyen kültürel doku ve tarihi bağlam da önemlidir. İnsanoğlunun bütün duygu, davranış ve düşünceleri bir kültürel bağlamda hayat bulur (Woolfolk, 2017). Vygotsky'e göre çocukların kendi başlarına başarabileceklerinin bir sınırı vardır. Ancak sosyal çevreden destek almaları hâlinde daha zor işlerin üstesinden gelebilirler. Çocuklar zorlu kişisel veya durumsal hedeflere ulaşmak için davranışlarını düşündüğünde, planladığında, yönlendirdiğinde ve kontrol ettiğinde öz düzenlemeleri gelişir (Diaz, Neal & Amay-Williams, 1990) fakat sosyo kültürel çevre (ebeveynler, öğretmen, akranlar ...vb.) de öz düzenlemeyi şekillendirmektedir. Bu kurama göre; bireyin isteklere uyma (ev, yakın çevre, okul beklentileri vb.), isteklere uygun davranışları başlatma ve durdurma becerileri öz düzenlemeye verilebilecek örneklerden bazılarıdır (Kopp, 1982).

Yeni doğmuş bir bebeğin öz düzenleme becerilerine ve gelişimine baktığımızda bebeklerin duygusal uyarılmaları üzerinde kontrolleri olmadığını görürüz. Bir diğer ifadeyle, yeni doğanların duygu düzenleme becerileri henüz gelişmemiştir. Bebeklerin duygusal uyarılmaları, biyolojik ihtiyaçları ve ebeveynlerin bu ihtiyaçlara verdikleri tepkilerle düzenlenir. Ebeveynler, oyun ve diğer uyarıcı etkileşimler yoluyla olumlu ve olumsuz duyguları ifade ederek bebeklerini rahatlatırlar (Thompson, 1994). Örneğin, bir aylık bebek caydırıcı bir uyarı yaşarsa, bebeğin ağlaması ebeveyne üzgün olduğunu gösterir. Ebeveynlerin bebeği sakinleştirme veya yatıştırma gibi eylemleri, çocuğun duygularını düzenlemesine yardımcı olur. Bu nedenle, bebekler duygularını düzenlemek için büyük ölçüde ebeveynlerine güvenirlir. Yaşamın ilk yılı boyunca, bebekler kendi duygusal durumlarını kontrol etme yeteneklerini kademeli olarak artırırlar (Diener & Mangelsdorf, 1999; Kopp, 1989) ve

yaşamın ikinci yarısından önce duygularını kendi kendilerine düzenlemeye başlarlar (Lewis & Saarni, 1985), büyüdükçe duyguları düzenlemede daha az yardıma ihtiyaç duyarlar. Çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmeleri kendilerinin ayrı bir birey olduklarını fark etme ve bellek kapasitelerinin artmasına bağlıdır. Çocuklar 12-18 aylıkken çevreden gelen istekleri fark eder ve isteklere uyma yeterliliği göstermeye başlarlar. 36 ay civarında değişen durumlara göre öz düzenleme yapmaya çalıştıkları görülebilir (Berk & Meyers, 2015). İlerleyen yıllarda da beyinin gelişmesine paralel olarak öz düzenleme becerilerinde artış görülür ve bu beceriler daha sık gözlemlenebilir hale gelir (Ertürk, 2013; Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Çocuğun yaşı ilerledikçe öz düzenleme becerileri de gelişmektedir.

Çocukluk döneminde ise çocukların belirtilen bir göreve ya da yasağa, yaşa uygun bir isteklilikle uyması, öz düzenlemenin göstergesidir (Kremer, Smith & Lawrence, 2010). Yeni yürümeye başlayan çocuklarda ve okul öncesi dönem çocuklarda, genellikle annenin isteklerine “uyum” açısından bu beceri ölçülür. Ancak bu uyum, korkudan veya cezadan kaçınmaktan kaynaklanan itaatten farklıdır. Bu yaştaki optimal uyum, bir çocuğun ebeveyn isteklerine veya sınırlarına istekli, yürekten uyması, daha az ipucu gerektirmesi olarak kavramsallaştırılmıştır ve “bağlı” veya “özerk” uyum olarak bilinir (Kochanska ve diğ., 2001; LeCuyer-Maus & Houck, 2002). Uyum belirli bir direktife, talebe veya izlenecek kurala bağlılıkla ilgiliyken, öz-denetim, çocukların açıkça istenmediğinde, yetişkin gözetiminin yokluğunda uygun davranışlarda bulunup bulunmadıkları ile ilgilidir. Örneğin, bir çocuk kendisine sorulmadan odasını temizler mi? Bir çocuk, yaralanan başka bir çocuğa kendiliğinden yardım eder mi? Eğer cevap evetse çocuğun öz düzenleme becerisi sergilediği söylenebilir. Alan yazındaki birçok çalışma kız çocuklarının bu konuda erkek çocuklardan daha iyi olduğunu göstermektedir (Aksoy & Tozduman, 2017; Arslan ve diğ., 2021; Öztapak & Özyürek, 2018; Tutkun, Tezel Şahin & Işıktekiner, 2017; Raikes ve diğ., 2007; Stifter & Spinrad, 2002; Weinberg ve diğ., 1999). Bunun altında yatan sebep ise erkek çocuklarının daha dürtüsel olmaları olabilir (Seçer ve diğ., 2009). Kız veya erkek çocuk fark etmez tüm çocukların öz düzenleme becerileri zamanla gelişir ve bu becerileri geliştikçe diğer gelişim alanlarında da olumlu yansımaları görülmektedir.

Öz düzenleme bireylerde sorumluluk bilincinin gelişmesine, bireye hayatı üzerinde söz sahibi olup kontrol edebilmesine, özerk kalabilmesine, başarıya ulaşmasına ve kendini gerçekleştirme yardımcı olmaktadır. Ayrıca okula hazır olma dahil olmak üzere (Blair & Razza, 2007; Eisenberg, Valiente & Eggum, 2010; Ursache, Blair, & Raver, 2012), çocukluk ve ergenlik dönemindeki akademik başarı (Matuga, 2009; Nota, Soresi & Zimmerman, 2004; Zimmerman & Kitsantas, 2014) ve uzun vadeli sağlık ve eğitimle ilgili sonuçları (McClelland ve diğ., 2013) öngören bir anahtar mekanizma olarak ilgi görmektedir. Araştırmalar, çocukların erken yaşlardaki öz düzenleme

davranışlarının, okuma ve matematikteki okul başarılarını IQ puanlarından daha iyi öngördüğünü göstermektedir (Blair 2002; Blair & Razza 2007). Ayrıca, araştırmalar, öz düzenleme becerileri zayıf olan çocukların akran reddi ve akademik zorluklar yaşama riski altında olduğunu ortaya koymuştur (Denham, Brown & Domitrovich, 2011; Eisenberg, Valiente & Eggum, 2010). Düşük gelirli ailelerden gelen ve bir dizi risk faktörü taşıyan çocukların, özellikle yeterli öz düzenleme becerileri olmadan okula girme olasılıkları yüksektir (Mistry ve diğ., 2010). Erken akademik beceriler genellikle birikimlidir, bu nedenle bu becerileri kazanamayan çocuklar, akranlarının gerisinde kalma ve zamanla genişleyen başarı boşluklarıyla karşı karşıya kalma riski altındadır (Entwisle, Alexander & Olson, 2005).

Öz düzenleme çocuğun gelişiminde, öğrenme sürecinde, sosyal hayata katılımında önemli bir role sahip olduğundan bu becerinin erken çocukluk döneminde desteklenmesi gerekmektedir (Astarlar, 2019). Erken çocukluk döneminde çocuklar, ailedeki bireylerin strateji kullanma, güdülenme gibi öz düzenleme becerilerini gözlemlemektedirler. Bu gözlemlere dayanarak da kendi becerilerini oluşturmaya başlarlar. Bu yüzden ailenin bu konuda model olması oldukça önemlidir. Özellikle okul öncesi eğitim yıllarında ebeveynlerin çocukları üzerindeki etkisi daha çok görülmektedir. Ebeveyn çocuk etkileşimi çocuğun sosyal duygusal gelişimini oldukça etkilemektedir. Çocukların öz güvenli, bağımsız, haklarını koruyabilen, yaşlılarıyla iş birliği yapabilen, uyumlu kişilikler geliştirmesinde bu etkileşimin etkisi oldukça fazladır (Kandır & Alpan, 2008). Çocuklarda kişilik gelişiminde ve davranışlarının şekillenmesinde anne çocuk ilişkilerinin sağlam temeller üzerine inşa edilmesi oldukça önemlidir. Anne çocuk arasında kurulan bu bağ çocuğun kalıp davranışlarının oluşmasında büyük öneme sahiptir (Uykan & Akkaynak, 2019). Ebeveynlerin çocukların öz düzenleme becerilerindeki etkilerine bakıldığında olumlu ebeveynlik davranışlarından olan anne sıcaklığının ve sıkıntıya karşı duyarlılığın pozitif yönde değişiklik oluşturduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Von Suchodoletz, Trommsdorff & Heikamp, 2011). Ebeveynlerin, çocukların ilk yıllarda duygu düzenlemelerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını destekleyen güçlü kanıtlar da vardır (Eisenberg, Fabes & Murphy, 1996; Eisenberg ve diğ., 2010; Gottman, Katz & Hooven, 1997; Scaramella & Leve, 2004; Slagt ve diğ., 2017). Annenin rol model olma ve tutumlarının yanı sıra eğitim seviyesi de çocuğun gelişimini etkilemektedir. Eğitim seviyesi yüksek anne, öğrenme becerileri yüksek, öğrendiklerini uygulayabilen anne demektir (Ural ve diğ., 2020). Ev içinde çocuğun model alacağı ebeveynlerin yüksek eğitim seviyesinde olmalarının davranış düzenleme becerisini de arttıracığı ön görülmektedir (McClelland ve diğ., 2007).

Öz düzenleme becerileri erken dönemlerde değerlendirilerek, bu becerilerinin gelişiminin incelenmesi ve bu gelişimi etkileyen değişkenlerin belirlenmesi, çocukların akademik ve sosyal

yaşamlarında başarılı olmalarının desteklenmesi bakımından önemlidir (Tutkun, Şahin & Işık Tekiner, 2017). Bu sebeple alanyazındaki çalışma sonuçlarından yola çıkarak ebeveynlik tutumlarının ve demografik değişkenlerin çocukların öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır;

- Çocukların öz düzenleme becerileri demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocukların öz düzenleme becerileri ile anne tutumları arasında ilişki var mıdır?
- Anne tutumları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yaklaşımında, betimsel nitelikli ilişkisel tarama (korelasyonel) araştırma modelindedir. Korelasyonel modelde, herhangi bir manipüle ve müdahale olmadan iki ve daha fazla değişken arasındaki ilişkiler incelenmektedir (Uykan & Akkaynak, 2019).

Çalışma Grubu

Dört-altı yaş aralığında çocuğu olan 279 annenin gönüllü katılımıyla çalışma grubu oluşturulmuştur. Tablo 1’de anne ve çocukların demografik özellikleri (çocuk cinsiyeti, çocuk yaş grubu, çocuğun kardeş sayısı ve anne eğitim seviyesi) gösterilmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

	n	%
Çocuk Cinsiyeti		
Kız	137	49,1
Erkek	142	50,9
Çocuk Yaş Grubu		
4	101	36,2
5	99	35,5
6	79	28,3
Çocuğun Kardeş Sayısı		
0	93	33,3
1	124	44,4
2 ve üzeri	62	22,2
Anne Eğitim Seviyesi		
İlköğretim	75	26,9

Lise	81	29,0
Lisans ve üzeri	123	44,1

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Anne Formu), Hamel Anne Tutum Testi ve kişisel bilgi formu kullanılarak veriler toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu çocuğun cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı ve annenin eğitim durumunu içeren dört sorudan oluşmaktadır.

Öz-Düzenleme becerileri ölçeği (anne formu): Çalışmada kullanılan ölçeklerden ilki Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen dört-altı yaş çocuklarına yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği'dir (ÖDBÖ). Ölçek anne görüşlerine dayanarak çocukların öz düzenleme becerilerini ortaya koymaktadır. Beşli likert tipindeki ölçek dört alt boyuttan (dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu ve engelleyici kontrol-davranış) ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğe ilişkin yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına göre düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .36 ile .70 değerleri arasında olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının .90, eş zaman geçerliğinin .84 ve test tekrar test güvenirliliğinin .77 olduğu saptanmıştır (Erol & İvrendi, 2018).

Hamel anne tutum testi: Annelerin tutumlarının belirlenmesi amacıyla Baumgärtel tarafından 1979 senesinde geliştirilen ve Öğretir tarafından 2004 yılında Türkçe'ye uyarlaması yapılan Hamel Anne Tutum Testi kullanılmıştır. Bu test üç boyuttan (destek, baskı ve aşırı ilgi) ve 24 sorudan oluşmaktadır. Cronbach alfa sayısı alt boyutlar için .11 ile .69 arasında iken tüm ölçek için .71 olarak bulunmuştur. Test doğrudan anneye uygulanmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçeklerin uygulanma sürecinden önce Gazi Üniversitesi Etik Kuruluna başvurularak gerekli izinler (03.08.2021 tarih ve 12 sayılı toplantısında 2021-738 araştırma koduyla) alınmıştır.

Bu çalışmanın verileri internet ortamında toplanmıştır. Öncelikle ölçek soruları anket programına aktarılmıştır. Oluşturulan anket linki sosyal medya hesapları üzerinden anneler ile paylaşılmıştır. Belirlenen zaman diliminde 279 anne ölçekleri doldurmuştur. Annelerin ölçeklere verdikleri yanıtlar araştırmacılar tarafından SPSS programına aktarılmıştır ve bağımsız örneklem T-testi, tek yönlü ANOVA ve korelasyon analizi yöntemleri ile veriler incelenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde alt amaçlara uygun bir biçimde bulgular sunulmaktadır.

Çocukların Öz Düzenleme Becerileri Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmakta mıdır?

Bu çalışmada çocuğa özgü üç demografik değişken (cinsiyet, yaş ve kardeş sayısı) ve anneye özgü bir demografik değişken (anne eğitim seviyesi) belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda demografik değişkenlerden *çocuğun cinsiyeti, yaşı* ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çocukların öz düzenleme becerilerinin kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için yapılan analiz sonucunda ikisi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2

Çocuğun Kardeş Sayısına Göre ÖDBÖ Faktör Puanı ANOVA Sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutları	Çocuğun Kardeş Sayısı	n	$\bar{x}$	Sd	f	p	Post-hoc
Dikkat	0	93	65.50	2	3.92	.02	1>2>3
	1	124					
	2 ve üzeri	62	16.69	276			
Çalışma belleği	0	93	49.69	2	6.37	.00	1>2 >3
	1	124					
	2 ve üzeri	62	7.79	276			
Engelleyici kontrol-duygu	0	93	17.30	2	1.56	.21	-
	1	124					
	2 ve üzeri	62	11.09	276			
Engelleyici kontrol-davranış	0	93	23.24	2	5.01	.00	1>2>3
	1	124					
	2 ve üzeri	62	4.63	276			

p<0.05

Tabloda yer alan 1=tek çocuk, 2= iki kardeş, 3= iki ve üzeri kardeşi ifade etmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde kardeş sayısının öz düzenleme ölçeğinin üç alt boyutunda anlamlı bir farklılığa sebep olduğu görülmektedir (p<0,05). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak amacıyla Tukey testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre kardeş sayısı azaldıkça dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol davranış alt boyutlarında alınan puanlar artmaktadır. Engelleyici kontrol duygu alt boyutunda kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p<0,05).

Çocukların öz düzenleme becerilerinin anne eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ikisi arasında ise anlamlı fark olduğu görülmüştür (Tablo 3). Anne eğitim seviyesine göre ölçeğin dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol duygu alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir. ($p<0,05$).

Tablo 3

Annelerin Eğitim Seviyelerine Göre ÖDBÖ Faktör Puanı ANOVA Sonuçları

ÖDBÖ Alt Boyutları	Annenin Eğitim Seviyesi	n	$\bar{x}$	df	F	P	Post-hoc
Dikkat	İlköğretim	75	107.23	2	6.54	.00	3>2>1
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	16.36	276			
Çalışma belleği	İlköğretim	75	40.99	2	5.21	.00	3>2>1
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	7.86	276			
Engelleyici kontrol-duygu	İlköğretim	75	100.61	2	9.59	.00	3>1 2>3
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	10.49	276			
Engelleyici kontrol-davranış	İlköğretim	75	7.18	2	1.51	.22	-
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	4.74	276			

$p<0.05$

Tabloda yer alan 1: İlköğretim, 2: Lise, 3: Lisans ve üzeri anlamına gelmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde annesi lisans ve üzeri eğitime sahip çocukların, annesi ilköğretim ve lise mezunu çocuklara göre dikkat ve çalışma belleği alt boyutlarında daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Annesi lise mezunu çocukların engelleyici kontrol duygu alt boyutunda diğer çocuklara göre daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Engelleyici kontrol davranış alt boyutunda ise annenin eğitim durumuna göre farklılık görülmemektedir ($p<0,05$).

Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ile Anne Tutumları Arasında İlişki Var mıdır?

Çocukların öz düzenleme becerileri ile anne tutumu arasındaki ilişkiyi görebilmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 4

Annelerin ÖDBÖ Alt Boyutlarından Aldıkları Puan ile Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki Korelasyon Analizi

	Dikkat	Çalışma belleği	Engelleyici kontrol duygu	Engelleyici kontrol davranış
Otoriter	-.28**	-.17**	-.08	-.21**
Demokratik	.25**	.25**	.27**	.07
Aşırı koruyucu	.12*	.15*	.10	.01
Tutarsız	-.28**	-.24**	-.15**	-.12*

*p<0.05

**p <0.01

Tablo 4'deki sonuçlara bakıldığında otoriter tutumla dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol davranış alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Otoriter tutum arttıkça, çocuklarda dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol davranış becerilerinin azaldığı görülmektedir. Otoriter tutumla engelleyici kontrol duygu alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Demokratik tutumla dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol duygu alt boyutları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Demokratik tutum arttıkça çocuklarda dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol duygu becerileri de artmaktadır. Demokratik tutum ile engelleyici kontrol davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Aşırı koruyucu tutumla dikkat ve çalışma belleği arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Aşırı koruyucu tutum arttıkça, çocuklarda dikkat ve çalışma belleği becerilerinin arttığı görülmektedir. Aşırı koruyucu tutum ile engelleyici kontrol duygu ve davranış alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Tutarsız tutum ile tüm alt boyutlar arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık görülmektedir. Tutarsız tutum arttıkça, çocukların öz düzenleme becerilerinin azaldığı görülmektedir.

Anne Tutumları Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmakta mıdır?

Anne tutumlarının çocuk yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Anne tutumları ile çocuk yaşı arasında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 5

Çocuk Yaşlarına Göre Hamel Anne Tutum Ölçeği Faktör Puanı ANOVA Sonuçları

Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları	Yaş	n	$\bar{x}$	df	F	p	Post-hoc
Otoriter	4	101	29.37	2	.38	.68	-
	5	99					
	6	79	76.06	276			
Demokratik	4	101	85.08	2	10.01	.00	4>5>6
	5	99					
	6	79	8.49	276			
Aşırı Koruyucu	4	101			5.46	.00	4>6 5>4
	5	99	43.16	2			
	6	79					
Tutarsız	4	101	7.90	276	.41	.65	-
	5	99					
	6	79	7	276			

<0.05

Tabloda yer alan 4,5,6 çocuk yaşlarını ifade etmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde Hamel anne tutum ölçeğinin otoriter ve tutarsız tutum alt boyutlarında yaşa göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Demokratik ve aşırı koruyucu tutumlarda anlamlı farklılık bulunmaktadır. Dört yaşında çocuğu olan annelerin beş ve altı yaşında çocuğu olan annelere göre daha demokratik tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Bulgulara göre çocuk yaşı arttıkça demokratik tutum puanları azalmaktadır. Beş yaşında çocuğu olan annelerin ise dört ve altı yaşındaki çocukların annelerine göre daha yüksek aşırı koruyucu tutum puanı aldıkları görülmektedir

Anne tutumlarının çocuk cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için bağımsız örneklem T-testi yapılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6

Hamel Anne Tutum Testinden Elde Edilen Puanların Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması (T Testi)

Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları	Çocuğun Cinsiyeti	n	$\bar{x}$	Sd	t	p
Otoriter	Kız	137	26,97	9,27	-,764	,030
	Erkek	142	27,77	8,12		
Demokratik	Kız	137	27,37	3,16	-,217	,928
	Erkek	142	27,37	2,85		

Aşırı Koruyucu	Kız	137	14,13	3,09	-1,160	,015
	Erkek	142	14,53	2,60		
Tutarsız	Kız	137	5,18	2,52	-,554	,201
	Erkek	142	5,35	2,78		

p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde otoriter ve aşırı koruyucu tutum puan ortalamalarında cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p<0.05). Erkek çocuğu olan annelerin kız çocuğu olan annelere göre daha otoriter ve aşırı koruyucu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Demokratik ve tutarsız tutum puan ortalamalarında çocuğun cinsiyetine bağlı anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Anne tutumlarının çocuğun kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için tek yönlü ANOVA yapılmıştır ve ikisi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Tablo 7

Çocukların Kardeş Sayısına Göre Hamel Anne Tutum Ölçeği Faktör Puanı ANOVA Sonuçları

Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları	Çocuğun Kardeş Sayısı	n	$\bar{x}$	Sd	f	p	Post-hoc
Otoriter	0	93	516.63	2	7.12	.00	3>2>1
	1	124					
	2 ve üzeri	62	72.53	276			
Demokratik	0	93	41.68	2	4.73	.01	1> 2>3
	1	124					
	2 ve üzeri	62	8.81	276			
Aşırı Koruyucu	0	93	.56	2	.06	.93	
	1	124					
	2 ve üzeri	62	8.20	276			
Tutarsız	0	93	31.52	2	4.57	.01	3>2>1
	1	124					
	2 ve üzeri	62	6.89	276			

p<0.05

Tabloda Post hoc bölümünde yer alan 1:kardeşi yok, 2: tek kardeş, 3: iki ve üzeri kardeş

Çocukların kardeş sayısı ile anne tutumları arasındaki farka bakıldığında otoriter, demokratik ve tutarsız alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0,05). Aşırı koruyucu alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p<0,05).

Anne tutumlarının anne eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için tek yönlü ANOVA yapılmıştır ve ikisi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür (Tablo 8).

Tablo 8

Hamel Anne Tutum Testinden Elde Edilen Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (ANOVA)

Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları	Annenin Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	Sd	f	p	Post-hoc
Otoriter	İlköğretim	75	495	2	6,810	,001	1>2>3
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	72,68	276			
Demokratik	İlköğretim	75	50,51	2	5,774	,003	2>3>1
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	8,74	276			
Aşırı Koruyucu	İlköğretim	75	3,91	2	,479	,620	-
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	8,18	276			
Tutarsız	İlköğretim	75	64,01	2	9,617	,000	1>2>3
	Lise	81					
	Lisans ve üzeri	123	6,65	276			

p<0.05

Tabloda yer alan 1:İlköğretim, 2:Lise, 3:Lisans ve üzeri

Anne eğitim seviyesi ile anne tutumu arasındaki farkı görmek için Anova testi yapılmıştır ve analiz sonuçlarına göre Hamel anne tutum ölçeğinin otoriter, demokratik ve tutarsız alt boyutlarında annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0,05). Aşırı koruyucu alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p<0,05).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada dört-altı yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ve anne tutumlarının demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve öz düzenleme becerileri ve anne tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, demografik değişkenler (çocuk yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, anne eğitim durumu) ile anne tutumları arasında anlamlı fark görülürken, anne tutumu ve öz düzenleme becerisi arasında da ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğun cinsiyeti, yaşı ve öz düzenleme becerileri arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında yaş değişkeninin öz düzenleme becerilerini etkilediğini gösteren çalışmalara rastlanmıştır. Fındık Tanrıbuyurdu (2012) ve Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2017) çalışmaları beş yaş çocuklarının dört yaş çocuklarına göre daha ileri öz düzenleme becerilerine sahip olduğunu göstermektedir. Nörolojik gelişim açısından bakıldığında bazı öz düzenleme becerilerinin (duygusal ve bilişsel) aynı sinir ağı içerisinde yer aldığı ve bu beceriler kullanıldıkça sinir sisteminin de bir kas gibi geliştiği görülmektedir. Çocuklar zaman geçtikçe daha

sık bu becerileri kullanıp ilgili sınırları güçlendirmektedir. Çocukların beyinleri geliştikçe, çocuklar düşüncelerini ve duygularını giderek daha fazla kontrol edebilirler (Bodrova & Leong, 2008). Nörolojik gelişim yaş ile öz düzenleme becerilerinin ilişkili olduğunu göstermektedir. Alan yazındaki birçok çalışmada yaş ilerledikçe öz düzenleme becerisi de gelişir (Adagidelli, 2018; Astarlar, 2019; Fındık Tanrıbuyurdu & Güler Yıldız, 2014; Şepitçi Sarıbaş, & Gültekin-Akduman, 2019; Yıldız, 2020) ancak Arslan ve arkadaşlarının (2021) 48-72 ay arasındaki çocukların öz düzenleme becerilerini inceledikleri çalışma, bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Arslan ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında yaş değişkeni anlamlı bir farklılığa sebep olmazken 48-60 aylık çocukların ortalama puanlarının (43.76), 61-72 aylık çocukların ortalama puanlarından (39.06) yüksek olduğu sonucu dikkat çekmiştir. Bu fark anlamlı bir fark olmasa da ilgi çekici bir bulgudur. Mercan (2019) çalışmasında da benzer şekilde beş yaşındaki çocukların öz düzenleme becerilerinin altı yaşındaki çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ertürk Kara ve Gönen (2015), Samar (2019) ve Lenes ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmalarda da çocukların öz düzenleme becerileri arasında yaş açısından anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalar araştırmanın bulgusuyla örtüşmektedir. Yaş değişkeninde birçok farklı çalışma sonucunun olması bu değişkenin tek başına anlamlı farklılık yaratmadığını çocuğun mizacının, sosyo kültürel ortamın ve diğer değişkenlerin de etkisinin olabileceğini düşündürmektedir.

Cinsiyet değişkeninde ise alanyazında yapılan birçok çalışma çocuklukta kızların erkeklere göre daha yüksek öz düzenleme puanları aldıklarını göstermektedir (Aksoy & Tozduman, 2017; Arslan ve diğ., 2021; Öztabak & Özyürek, 2018; Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner, 2017). Boylamsal çalışmalar incelendiğinde de erkek çocuklara göre kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinin daha fazla olduğu görülmektedir (Raffaelli ve diğ., 2005). Weinberg ve arkadaşları, yaşamın ilk yılında kızların daha çeşitli öz düzenleme stratejileri sergilediklerini ve anne yokluğu gibi dış zorluklar karşısında fizyolojik düzenlemelerini daha tutarlı bir şekilde sürdürdüklerini belgelemişlerdir (Weinberg ve diğ., 1999). Raikes ve arkadaşları, kızların 14 ila 36 aylık arasındaki çocukluk döneminde bu becerilerde daha ileri olduğunu bulmuşlardır (Raikes ve diğ., 2007). Stifter ve Spinrad (2002) da, erkeklerin kızlardan daha zayıf öz düzenleyici olma eğiliminde olduğu sonucuna varmıştır. Erkek çocuklar kız çocuklara göre daha dürtüsel oldukları (Seçer ve diğ., 2009) için öz düzenleme becerilerinde kız çocuklara göre daha zayıf oldukları düşünülebilir. Tüm bu çalışma sonuçlarına bakıldığında görülen sonuçlar, bu araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Bu farklılığın sebebi olarak annelerin cinsiyet açısından çocukların öz düzenleme becerilerini objektif bir şekilde değerlendirememiş olmaları olabilir. Bir diğer olasılık ise Türk kültüründe ev içi sorumlulukların çoğunlukla kız çocuklarına yüklenmesinden ötürü kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinin daha fazla geliştiği düşünülebilir.

Günümüzde ebeveynler çocuk yetiştirmede cinsiyetçi tutumlardan uzaklaşmaya başladıkları için bu güncel çalışma daha farklı bir sonuç sunmuş olabilir.

Çalışma bulgularına göre çocukların kardeş sayısı ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Kardeşi olmayan ve tek kardeşi olan çocukların dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol davranış puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Engelleyici kontrol-duygu becerisinde ise kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Alan yazında yapılan araştırmalar, çalışma bulgularını destekler niteliktedir. Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2017) ve Ural ve arkadaşlarının (2020) çalışmaları tek çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin diğerlerine göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Dağgül'ün (2016) çalışmasında da evdeki çocuk sayısı azaldıkça, çocukların öz düzenleme becerilerinin arttığı ve tek çocuk olanların belirgin bir biçimde daha yüksek öz düzenleme becerilerine sahip oldukları görülmüştür. Bu sonucun arkasındaki nedene bakıldığında, çocuk sayısı azaldıkça ebeveynlerin çocuk başına ayırdıkları zamanın kalitesi ve süresinin de arttığı düşünülmektedir (Taylı, 2007). Kardeş sayısı azaldıkça anne babalar çocuklarına daha fazla zaman ayırıp onların becerilerini destekleyebilirler. Ev ortamında daha fazla bireysel sorumluluk alan ve daha fazla özerk davranış geliştirebilen çocukların öz düzenleme becerilerinin arttığı söylenebilir.

Annenin eğitim seviyesinin öz düzenleme üzerindeki etkisine bakıldığında ise çalışma bulgularına göre annenin eğitim seviyesi arttıkça çocukların dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu puanlarının arttığı bulunmuştur. Ayazındaki birçok çalışma annenin eğitim seviyesi arttıkça çocukların da öz düzenleme becerilerinin arttığını göstermektedir (Uykan & Akkaynak, 2019; Howse, Lange, Farran & Boyles, 2003; Saraç ve diğ., 2021;). Özellikle örgün eğitim alan annelerin çocukları sosyal yaşamda ve okulda özdenetim gösterirler. Anneleri düşük düzeyde eğitim alan çocuklar ise daha düşük öz düzenleme performansı gösterirler (Evans & Rosenbaum, 2008; Sektnan ve diğ., 2010; Piotrowski, Lapierre & Linebarger, 2013). Annelerin eğitim seviyesi yükseldikçe, annelerin öğrenme becerileri ve öğrendiklerini uygulayabilme yetenekleri de artmaktadır (Ural ve diğ., 2020). Eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarıyla geçirdikleri zamanın daha nitelikli olması ve annelerin yeni deneyimlere daha açık olması sebebiyle çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklendiği düşünülmektedir. Her iki ebeveyn de yüksek eğitim düzeyine sahipse çocuğun davranış düzenleme becerisinin yüksek olacağı ön görülmektedir (McClelland ve diğ., 2007).

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu ise anne tutumları ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı ilişki görülmesidir. Otoriter tutum arttıkça, çocuklarda dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol davranış becerilerinin azaldığı görülmektedir. Demokratik tutum arttıkça, çocuklarda dikkat, çalışma

belleği ve engelleyici kontrol duygu becerileri artmaktadır. Aşırı koruyucu tutum arttıkça, çocuklarda dikkat ve çalışma belleği becerileri de artmaktadır. Tutarsız tutum arttıkça, çocuklarda öz düzenleme alt tutum becerilerinin azaldığı görülmektedir. Araştırma sonucu ve diğer çalışmalar karşılaştırıldığında sonuçların örtüştüğü görülmektedir. Uykan ve Akkaynak'ın (2019) yaptığı araştırma sonuçlarına göre anneler demokratik ve koruyucu tutum sergiledikçe çocukların çalışma belleği becerisi yükselmektedir. Olumlu ebeveynlik davranışlarının, tutarlılığın ve düşük negatif kontrolün, duyarlılığın çocuklardaki öz düzenleme becerileri ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2020). Colman ve arkadaşlarının 2006'da 4-5 yaş çocuklarıyla yaptığı çalışmada, yüksek düzeyde anne sıcaklığı ve düşük düzeyde fiziksel cezalandırıcı disiplin alan çocuklar, düşük düzeyde anne sıcaklığı gören çocuklara göre 8-9 yaşlarına geldiklerinde daha yüksek bir öz düzenleme kapasitesi göstermektedir. Sıcaklık, duyarlılık ve tepki verme gibi duygusal niteliklere ek olarak net ve tutarlı sınır belirleme, yapı iskelesi ve özerklik verilmesini içeren olumlu ebeveyn kontrol stratejileri, ileri yaşlardaki öz düzenleme ile ilişkilidir (Hammond ve diğ., 2012; Karreman ve diğ., 2008; Lengua, 2006). Yüksek sıcaklık ve duyarlılıkta ebeveynlik, çocuklara ihtiyaçlarının karşılanacağını bildirir ve olumsuz duyguları yönetmenin yollarını modeller. Tersine, olumsuz kontrol, tutarsızlık ve sert ebeveynlik, daha zayıf çocuk öz düzenlemesi ile ilişkilidir (Calkins ve diğ., 1998; Karreman ve diğerleri. 2008) ve çocukta davranış sorunlarına yol açmaktadır (Patterson,1997). Bu tür ebeveynlik davranışlarının, çocuklarda fizyolojik veya duygusal düzensizliklere sebep olduğu ve çocuklara etkili düzenleme stratejilerini gözlemleme ve uygulama konusunda çok fazla fırsat sağlamadıkları için öz düzenleme gelişimini engellediği düşünülebilir. Otoriter tutumun baskıcı ve sınırlayıcı özelliklerinden ötürü çocuklar özerk davranış geliştirme, bunlar üzerine düşünme ve kendi motivasyonlarıyla hareket etme özgürlüğünden mahrum kalmaktadırlar. Bu da çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişmesini engelliyor olabilir. Demokratik tutumun çocuğa tanıdığı özerklik imkanı ve koruyucu tutumda görülen tutarlılık ve duyarlılık ise bu becerileri olumlu yönde desteklemektedir. Tutarsız ebeveynlik tutumu da otoriter tutumda olduğu gibi çocuğa yeterli sıcaklık, duyarlılık ve özerklik tanımadığı ve dengesiz bir tutum olduğundan öz düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Çalışma sonucu ve alan yazındaki diğer çalışmalar anne tutumlarının çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediğini göstermektedir.

Anne tutumunu etkileyen değişkenlere bakıldığında ise çocuk cinsiyetinin anne tutumunu etkilediği ve erkek çocuğu olan annelerin daha otoriter ve aşırı koruyucu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Çocuğun cinsiyetiyle, demokratik ve tutarsız ebeveyn tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Evdeki çocuk sayısının ve yaşının artması ise demokratik tutumun azalmasına

sebepl olmuştur. Bu çalışmada dört yaşında çocuğu olan annelerin beş ve altı yaşa göre daha demokratik tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında cinsiyete özgü ebeveyn tutum sonucuna paralel olarak Alabay'ın (2017) okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynleri ile yaptığı çalışmada erkek çocuk ebeveynlerinin daha otoriter bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Erken yaşlardan itibaren erkek çocuklar kız çocuklara göre daha hareketli, atak ve daha dürtüsel olma eğilimi göstermektedirler (Aksoy & Tozduman 2017) Bunun sonucunda annelerin erkek çocukları koruma içgüdüsüyle onlar üzerinde hakimiyet kurmaya çalışması sebebiyle daha otoriter ve aşırı koruyucu davrandıkları düşünülmektedir. Çocuğun yaşının anne tutumu üzerindeki etkisi ise alan yazındaki çalışmalara kısmen uyuşmaktadır. Alan yazın incelendiğinde Öğretir Özçelik ve Arslan'ın (2020) yaptıkları çalışmada 3 yaşında çocuğu olan annelerin 4-5 yaşında çocuğa sahip annelere göre daha demokratik tutuma sahip oldukları görülmektedir. Yılmaz'ın (2016) yaptığı çalışmada 5-6 yaş grubu çocuğa sahip annelerin 3 yaş çocuğa sahip annelere göre otoriter ve izin verici tutum puanlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yapılan çalışmalarda incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Her çocuk farklı gelişim dönemleri içinde farklı davranışlarda bulunabilmektedir. Bu da annelerin çocuklarına karşı tutumlarını etkilemekte ve farklılık göstermesine sebebiyet vermektedir.

Anne tutumu ve çocuğun kardeş sayısı arasındaki ilişkiye bakıldığında kardeş sayısı arttıkça otoriter ve tutarsız tutumun arttığı görülmektedir. Kardeş sayısı azaldıkça demokratik tutum artmaktadır. Alan yazın incelendiğinde Aydoğdu ve Dilekmen'in (2016) yaptığı çalışma sonucuna göre otoriter, demokratik ve izin verici tutumlarıyla, anne babaların sahip olduğu çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Aşırı koruyucu tutum boyutunda tek çocuklu ebeveynlerin, iki çocuğu olanlara göre daha fazla aşırı koruyucu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısının artmasıyla birlikte, çocukların bakımıyla alakalı sorumlulukların fazlaştığı, aynı zamanda her bir çocuğa ayrılan vaktin kısıtlandığı, sevgi ve alakalarında bölünme olabileceği ve çocuklarına karşı sabır ve ilgilerinin azalabileceği düşünülmektedir. Bu durumun başka araştırmalarla desteklendiği, çocuk sayısının artması sonucu demokratik tutumun azaldığı görülmektedir (Azkeskin, Güven, Güral & Sezer, 2013; Güneysu, 1982; Karadeniz, 1994; Özcan, 1996).

Eğitim seviyesinin ebeveyn tutumuna etkisine bakıldığında ise bu çalışmada ilköğretim mezunu annelerin lise ve lisans mezunu annelere göre daha otoriter ve tutarsız olduğu görülmektedir. Lise mezunu annelerin diğerlerine göre daha demokratik oldukları görülmektedir. Aşırı koruyucu alt boyutunda ise eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Alan yazın incelendiğinde Aydoğdu ve Dilekmen'in (2016) yaptığı çalışma sonucuna göre ön lisans mezunu

ebeveynlerin, ortaokul mezunu ebeveynlerine göre demokratik tutum puanının daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe aşırı koruyucu tutum alt boyut puanının da arttığı görülmektedir. Şanlı ve Öztürk (2012)'ün yaptıkları çalışmada eğitim seviyesi arttıkça aşırı koruyucu tutum azalmaktadır. Mızrakçı'nın (1994) yaptığı çalışmada da benzer bir sonuç görülmektedir. Literatür ile yapılan araştırma sonucu örtüşmemektedir. Bunun sebebi olarak ise araştırma Covid-19 pandemi sürecinde yapıldığı ve bu salgın durumunun demografik değişkenleri göz ardı edecek şekilde ebeveyn tutumunu etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın sonucuna göre yaş ve cinsiyet çocukların öz düzenleme becerilerinde doğrudan etkisi olan faktörler değil fakat evdeki çocuk sayısı, anne eğitim seviyesi, anne tutumu gibi çevresel faktörler çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı etkiye sahiptirler. Evdeki çocuk sayısı azaldıkça, annenin eğitim seviyesi arttıkça, anne demokratik veya koruyucu tutum sergiledikçe çocuğun becerileri de olumlu anlamda gelişmektedir. Çocuğun öz düzenleme becerisini etkileyen anne tutumu ise çocuk yaşı, cinsiyeti, anne eğitim durumu ve çocuk sayısı değişkenlerinin tümünden etkilenmektedir. Bu bulgularda hareketle;

Eğitimcilere ve sağlıkçılara öneriler;

- Çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemek için ebeveyn tutumlarına yönelik ailelere ders veya seminerler verilebilir.
- Anne ve babalar demokratik tutum, sıcak ve duyarlı bakım konularında eğitsel olarak desteklenebilir.
- Çocuk sayısı değişkeni çocuğun öz düzenleme becerilerini ve anne tutumunu etkilediğinden ailelere aile planlaması konusunda daha dikkat çekici bilgilendirmeler yapılabilir.

Araştırmacılara öneriler;

- Çocukların öz-düzenleme becerilerinde anne tutumlarının etkisi görüldüğünden, sonraki çalışmalar babaları da kapsayacak şekilde planlanabilir. Evdeki ebeveyn tutumu bir bütün olarak incelenebilir.
- Bu çalışmada Covid-19 pandemisinden ötürü çocuklarla bire bir çalışılamadı ve çocukların öz düzenleme becerileri annelere sorularak saptandı. Sonraki çalışmalarda doğrudan çocuktan veri toplanabilir.

Öz-düzenleme ve Çocukluk Öncesi Çocukların Okula Hazırlık ve Okul Öncesi Çocukların Okula Hazırlık

Kaynakça

- Aksoy, A. ve Tozduman, K. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 442-455.
- Adagidelli, F. H. (2018). *Okul öncesi çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluklarının yordayıcısı olarak öz-düzenleme becerilerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Arslan, Ö., Çavunt, F., Çoban, A., Ezgi, D., Erkoç, A., Karan, S. Ş. ve Yavuz, E. A. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 5(2), 180-199.
- Astarlar, F. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerinin izlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 569-585.
- Azkeskin, K., Güven, G., Güral, M. ve Sezer, T. (2013). Parenting styles: Parents with 5-6 year old children. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 3(1), 74-82.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Banfield, J., Wyland C. L., Macrae C. N., Munte T.F. and Heatherton T.F. (2004). The cognitive neuroscience of self-regulation. *In The Handbook of Self-Regulation*, New York: Guilford.
- Berk, L. E. and Meyers, A. B. (2015). *Infants, children, and adolescents*. USA: Pearson.
- Bernier, A., Carlson, S. M. and Whipple, N. (2010). From external regulation to self-regulation: Early parenting precursors of young children's executive functioning. *Child Development*, 81 (1), 326- 339.
- Blair, C. (2002). School readiness: Integrating cognition and emotion in a neurobiological conceptualization of children's functioning at school entry. *American Psychologist*, 57 (2), 111-127.

- Blair, C. and Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Child Development*, 78 (2), 647–663.
- Bodrova, E. and Leong, D. J. (2008). Developing self-regulation in kindergarten. *Young Children*, 63 (2), 56-58.
- Calkins, S. D., Smith, C. L., Gill, K. L. and Johnson, M. C. (1998). Maternal interactive style across contexts: Relations to emotional, behavioral and physiological regulation during toddlerhood. *Social development*, 7(3), 350-369.
- Colman, R. A., Hardy, S. A., Albert, M., Raffaelli, M. and Crockett, L. (2006). Early predictors of self-regulation in middle childhood. *Infant and Child Development*, 15 (4), 421-437.
- Curtis, C. E. and D’Esposito, M. (2003). Success and Failure Suppressing Reflexive Behavior. *Journal of Cognitive Neuroscience*. 15, 409-418.
- Dağgöl, H. C. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Kıbrıs.
- Denham, S. A., Brown, C. and Domitrovich, C. E. (2011). Plays nice with others: Social-Emotional Learning and Academic Success. *Early Education and Development*, 21(5), 652-680.
- Diaz, R., Neal, C. and Amay-Williams, M. (1990). The social origins of self-regulation. New York: Cambridge University Press.
- Diener, M. L. and Mangelsdorf, S. C. (1999). Behavioral strategies for emotion regulation in toddlers: associations with maternal involvement and emotional expressions. *Infant Behavior and Development*, 2(4). 569–583.
- Eisenberg, N., Fabes, R. and Murphy, B. C. (1996). Parents' reactions to children's negative emotions: relations to children's social competence and comforting behavior. *Child Development*, 67(5), 2227–2247,
- Eisenberg, N., Valiente, C. and Eggum, N. D. (2010). Self-regulation and school readiness. *Early Education and Development*, 21(5), 681-698.
- Eisenberg, N., Vidmar, M., Spinrad, T. L., Eggum, N. D., Edwards, A., Gaertner, B. and Kupfer, A. (2010). Mothers' teaching strategies and children's effortful control: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 46, 1294-1308.
- Entwisle, D. R., Alexander, K. L. and Olson, L. S. (2005). First grade and educational attainment by age 22: A new story. *American Journal of Sociology*, 110(5), 1458-1502.
- Erol, A. ve İvrendi, A. (2018). 4-6 Yaş çocuklarına yönelik öz-düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi (Anne Formu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44 (44), 178-195.

- Ertürk, H. G. (2013). *Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk Kara, H. G. ve Gönen, M. (2015). Examination of children's self-regulation skill in terms of different variables. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (4), 1224-1239.
- Evans, G. W. and Rosenbaum, J. (2008). Self-regulation and the income-achievement gap. *Early Childhood Research Quarterly*, 23(4), 504-514.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği Türkçe'ye uyarlama çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. ve Güler Yıldız, T. (2014). Okul öncesi öz-düzenleme ölçeği (OÖDÖ): Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39 (176), 317-328.
- Fox, N. A. (1994). The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59, 152-166.
- Gottman, J. M., Katz, L. F. and Hooven, C. (1997). *Meta-Emotion: How Families Communicate Emotionally*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Grusec, J. E. and Danyliuk, T. (2014). *Parents' attitudes and beliefs: Their impact on children's development*. New York: Parenting Skills.
- Güneysu, S. (1982). *Ana-babaların çocuklarına karşı tutumları ve çocuktaki davranış problemleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hammond, C. J., Potenza, M. N. and Mayes, L. C. (2012). Development of impulse control, inhibition, and self-regulatory behaviors in normative populations across the lifespan. *In The Oxford handbook of impulse control disorders*. New York: Oxford University Press.
- Heatherton, T. F. (2011). Neuroscience of self and self-regulation. *Annual Review of Psychology*, 62, 363-390.
- Howse, R. B., Lange, G., Farran, D. C. and Boyles, C. D. (2003). Motivation and self-regulation as predictors of achievement in economically disadvantaged young children. *The Journal of Experimental Education*, 71(2), 151-174.
- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4 (14), 33-38.
- Karadeniz, A. (1994). *Lise son sınıf öğrencileri üzerinde demokratik ve otoriter olarak algılanan ana-baba tutumlarıyla çeşitli mesleki değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Karreman, A., Van Tuijl, C., Van Aken, M. A. and Deković, M. (2008). Parenting, coparenting, and effortful control in preschoolers. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 30.

- Kochanska, G., Coy, K. C. and Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. *Child development*, 72 (4), 1091-1111.
- Kopp, C. (1982). Antecedents of Self-Regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology*, 18 (2), 199-214.
- Kopp, C. B. (1989). Regulation of distress and negative emotions: A developmental view. *Developmental Psychology*, 25 (3), 343–354
- Kremer, M., Smith, A. B. and Lawrence, J. A. (2010). Family discipline incidents: An analysis of parental diaries. *Journal of Family Studies*, 16(3), 251-263.
- Krendl, A. K. and Heatherton, T.F. (2009). Self versus others/self-regulation. *Handbook of Neuroscience for the Behavioral Sciences*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Lenes, R., Gonzales, C. R., Størksen, I. and McClelland, M. M. (2020). Children's self-regulation in norway and the united states: the role of mother's education and child gender across cultural contexts. *Frontiersin Psychology*, 11, 1-17.
- Lengua, L. J. (2006). Growth in temperament and parenting as predictors of adjustment during children's transition to adolescence. *Developmental psychology*, 42(5), 819.
- LeCuyer-Maus, E. and Houck, G. (2002). Mother-toddler interaction and the development of self-regulation in a limit-setting context. *Journal of Pediatric Nursing*, 17, 184–200.
- Lewis, M. and Saarni, C. (1985). *The Socialization of Emotions*. New York: Plenum Press.
- Matuga, J. M. (2009). Self-regulation, goal orientation, and academic achievement of secondary students in online university courses. *Journal of Educational Technology & Society*, 12 (3), 4-11.
- McClelland, M. M., Cameron, C. E., Wanless, S. B., Murray, A., Saracho, O. and Spodek, B. (2007). Executive function, behavioral self-regulation, and social-emotional competence. *Contemporary Perspectives On Social Learning In Early Childhood Education*, 1, 113-137.
- McClelland, M. M., Acock, A. C., Piccinin, A., Rhea, S. A. and Stallings, M. C. (2013). Relations between preschool attention span-persistence and age 25 educational outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(2), 314–324.
- Mercan, M. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile akademik benlik saygısı ve kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

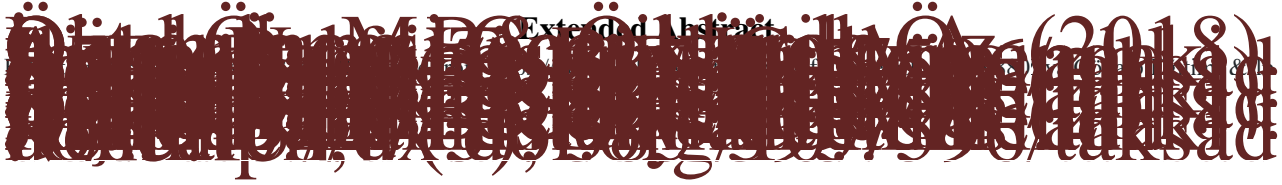

- Mızrakçı, Ş. (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin algıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Mintz, T. M., Hamre, B. K. and Hatfield, B. E. (2011). The role of effortful control in mediating the association between maternal sensitivity and children's social and relational competence and problems in first grade. *Early Education & Development*, 22(3), 360-387.
- Mischel, W. (1974). Processes in delay of gratification. *Progress in Experimental Personality Research*, 3, 249-292.
- Mistry, R. S., Benner, A. D., Biesanz, J. C., Clark, S. L. and Howes, C. (2010). Family and social risk, and parental investments during the early childhood years as predictors of low-income children's school readiness outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(4), 432-449.
- Nota, L., Soresi, S. and Zimmerman, B. J. (2004). Self-regulation and academic achievement and resilience: A longitudinal study. *International journal of educational research*, 41(3), 198-215.
- Öğretir Özçelik, A. D. ve Arslan, H. (2020). 3-5 yaş arası çocukların anne tutumlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 18-30.
- Özcan, H. (1996). İlkokul öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne- baba tutumları arasındaki ilişkiler (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). *Marmara Üniversitesi*, İstanbul.
- Öztabak, M. ve Özyürek, A. (2018). Okul öncesi çocuklarda öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Journal of History Culture and Art Research*, 7 (5), 385-395.
- Piotrowski, J. T., Lapierre, M. A. and Linebarger, D. L. (2013). Investigating correlates of self-regulation in early childhood with a representative sample of English-speaking American families. *Journal of Child and Family Studies*, 22(3), 423-436.
- Pollak, L. H. and Thoits, P. A. (1989). Processes in emotional socialization, *Social Psychology Quarterly*, 52(1), 22-34.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: a theme in search of definition, *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59, 25-52.
- Raffaelli, M., Crockett, L. S. and Shen, Y. L. (2005). Developmental stability and change in self-regulation from childhood to adolescence. *The Journal of Genetic Psychology*, 166 (1), 54-75.
- Raikes, H. A., Robinson, J. L., Bradley, R. H., Raikes, H. H. and Ayoub, C. C. (2007). Developmental trends in self-regulation among low-income toddlers. *Social Development*, 16 (1), 128-149.
- Samar, Y. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Saraç, S., Abanoz, T. ve Gülay Ogelman, H. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2 (3), 1-11.
- Scaramella, L. V. and Leve, L. D. (2004). Clarifying parent-child reciprocities during early childhood: The early childhood coercion model. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 7, 89-107.
- Seçer, Z., Sarı, H., Çeliköz, N. ve Üre, Ö. (2009). Okul öncesi dönemdeki çocukların bilişsel stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 407-419.
- Sektan, M., McClelland, M. M., Acock, A. and Morrison, F. J. (2010). Relations between early family risk, children's behavioral regulation, and academic achievement. *Early childhood research quarterly*, 25(4), 464-479.
- Slagt, M., Dubas, J. S., van Aken, M. A., Ellis, B. J. and Deković, M. (2017). Children's differential susceptibility to parenting: An experimental test of "for better and for worse". *Journal of Experimental Child Psychology*, 154, 78-97.
- Stifter, C. A. and Spinrad, T. L. (2002). The effect of excessive crying on the development of emotion regulation. *Infancy*, 3, 133-152.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Şepitçi Sarıbaş, M. ve Gültekin Akduman, G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 12(63).
- Taylı, A. (2007). Kardeş sahibi olup olmama durumunun okul öncesi dönemdeki sosyal oyuna etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 103-115.
- Tutkun, C., Tezel Şahin, F. ve Işıktekiner, S. (2017). Dört Beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin İncelenmesi. Özcan Demirel ve Serkan Dinçer (ed). *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Ural, G., Gültekin Akduman, G. ve Şepitçi Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24 (83), 323-342.
- Ursache, A., Blair, C. and Raver, C. C. (2012). The promotion of self-regulation as a means of enhancing school readiness and early achievement in children at risk for school failure. *Child Development Perspectives*, 6(2), 122-128.
- Uykan, E. ve Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6 (3), 1620-1644.

- Woolfolk, R. L. (2017). Self-control meditation and the treatment of chronic anger. *Meditation*. New York: Routledge
- Von Suchodoletz, A., Trommsdorff, G. and Heikamp, T. (2011). Linking maternal warmth and responsiveness to children's self-regulation. *Social Development*, 20(3), 486-503.
- Weinberg, M. K., Tronick, E. Z., Cohn, J. F. and Olson, K. L. (1999). Gender differences in emotional expressivity and self-regulation during early infancy. *Developmental psychology*, 35(1), 175.
- Yıldız, F. E. (2020). *Erken çocuklukta öz düzenleme ile bilişsel tempo arasındaki ilişki* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yılmaz, H. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz-düzenleme düzeyleri ile kullandıkları öğretim uygulamaları düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Y. (2020). *5-6 yaş grubu çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa
- Zimmerman, B. J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 81 (3), 329–339.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective, *Handbook Of Self Regulation*. Orlando, FL: Academic Press.
- Zimmerman, B. J. and Kitsantas, A. (2014). Comparing students' self-discipline and self-regulation measures and their prediction of academic achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 39 (2), 145-155.

Purpose

The objective of this study is to analyze the affects of demographic variables (child age, gender, number of siblings, mother education level) and maternal attitudes on children's self-regulation skills.

Results and Discussion

According to the findings, there was no significant relationship between the child's gender, age and self-regulation skills, while there was a significant relationship between the number of siblings and self-regulation skills. It is seen that children who do not have siblings and who have only one sibling have higher self-regulation skills such as attention, working memory and inhibitory control behavior scores. On the other hand, no significant difference was found in the inhibitory control-emotional skills according to the number of siblings. It was observed that the mother's education level was effective on self-regulation skills, and as the mother's education level increased, the children's attention, working memory, and inhibitory control-emotion scores increased. Looking at the studies in the literature on the effect of demographic variables on self-regulation skills, it is seen that age and gender variables affect self-regulation skills. Studies show that children's self-regulation skills increase as their age increases (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012; Tutkun, Tezel Şahin & Işıktekiner, 2017). In addition, studies show that girls have higher self-regulation skills than boys (Tutkun, Tezel Şahin & Işıktekiner, 2017; Öztapak & Özyürek, 2018; Raffaelli et al., 2005; Weinberg ve diğ., 1999; Raikes, Robinson, Bradley, Raikes ve diğ., 2007; Stifter & Spinrad, 2002). When the results of all these studies are examined, the results seen do not coincide with the results of this research. The reason for this difference may be that mothers could not objectively evaluate their children's self-regulation skills in terms of age and gender. When the variables of number of siblings and mother's education level are examined, studies in the literature support the findings of the study (Taylı, 2007; Saraç ve diğ., 2021; Uykan & Akkaynak, 2019; Bernier, Carlson & Whipple, 2010).

There is a significant relationship between parental attitudes and self-regulation skills. It is observed that as the authoritarian attitude increases, children's attention, working memory and inhibitory control behavior skills decrease. As the democratic attitude increases, children's attention, working memory and inhibitory control emotion skills also increase. As the overprotective attitude increases, it is seen that the attention and working memory skills of children increase. It is seen that as inconsistent attitude increases, children's self-regulation sub-attitude skills decrease. When the literature is examined, children's self-regulation skills increase as mothers display a democratic and protective attitude (Uykan & Akkaynak, 2019). Maternal sensitivity, warmth (Colman, 2006; Hammond et al. 2012; Karreman et al., 2008; Lengua 2006) also increase children's self-regulation skills. Such parenting behaviors may hinder the development of self-control as they contribute to children's physiological or emotional dysregulation and do not provide children with much opportunity to observe and practice effective regulation strategies.

Looking at the factors affecting maternal attitude, it was found that the increase in the number of children at home caused a decrease in the democratic attitude. It is thought that with the increase in the number of children parents have, the responsibilities related to the care of children increase, at the same time, the time allocated to each child is limited, there may be a division in their love and interest, and their patience and interest towards their children may decrease. It was seen that this situation was supported by other researches and that the democratic attitude decreased as a result of the increase in the number of children (Güneysu, 1982; Karadeniz, 1994; Özcan, 1996). When the effect of child gender on mother attitude is examined, it is seen that mothers with sons have more authoritarian and overprotective attitudes than mothers with daughters. There is no significant difference between the gender of the child and the democratic and inconsistent parental attitude scores. From an early age, boys tend to be more active, aggressive and more impulsive than girls (Aksoy and Tozduman 2017). As a result, it is thought that mothers act more authoritarian and overprotective because they try to dominate boys with the instinct of protection. When the effect of education level on parental attitudes is examined, it is seen in this study that mothers with primary and secondary school graduates are more authoritarian and inconsistent than mothers with high school and undergraduate degrees. It is seen that high school graduate mothers are more democratic than the others. In the overprotective sub-dimension, there is no significant difference according to education level. Studies in the literature show that as the level of education increases, the democratic attitude increases (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Mızrakçı, 1994; Şanlı & Öztürk; 2012). The results of the research do not match with the literature. As the reason for this, it is thought that the research was conducted during the

Covid-19 pandemic and this epidemic situation may have affected the parental attitude by ignoring demographic variables.

Conclusion

Self-regulation skills play a key role in my life. Therefore, it is very important to reveal the factors that affect our self-regulation skills. The results obtained within the scope of this study show that self-regulation is highly affected by family dynamics. Based on the findings of this study, since the effects of maternal attitudes on children's self-regulation skills are observed, future studies can be planned to include fathers as well. In order to support children's self-regulation skills, families can be given lectures or seminars on parental attitudes. Parents can be supported educationally in democratic attitudes, warm and sensitive care.

ETİK BEYAN: “4-6 Yaş Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Gazi Üniversitesi Etik Kurulu’ndan 03.08.2021 tarih ve 12 sayılı toplantısında 2021-738 araştırma koduyla etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.”